

camerale cu ajutorul procesării video în timp real în baza unor opere pre-existente aparținând unor artiști vizuali precum, în cazul acestui concert, Tudor Marinescu, Petrică Ștefan, Livia Mateiaș sau Sabine Pleyel. Nu am destule cuvinte de laudă pentru talentul și profesionalismul artiștilor implicați, nici pentru necesitatea unui asemenea demers de a reapropia publicul de muzica de cameră, pe nedrept nedreptățită, prin insuflarea unei dimensiuni spectaculare cu ajutorul proiecțiilor video. Nu numai atât: proiectul Zona Imaginarium promovează și muzica contemporană, incluzând-o printre capodopere ale trecutului. Firește că mi-aș dori integrarea în repertoriul proiectului și a unor creații mai curajoase, poate mai de impact (și cu siguranță mult mai necesare) decât bunăoara Trio-ul lui Wolfram Wagner, compozitor vienez născut în 1962 dar trăitor, din punct de vedere muzical, într-o lume desuetă și nesărată, cu elemente puternice neoclasiche și neoromantice, lipsind cu desăvârșire orice comentariu al prezentului. În schimb, restul programului a fost la înălțime: prin lucrarea sa, *Post-Cadenza* pentru violoncel solo, Cătălin Crețu s-a impus nu numai drept MVP-ul serii (*most valuable player*), dar și drept singurul reprezentant al prezentului muzical. Un lamento cromatic bazat pe o temă obsesivă de patru sunete, lucrarea explorează la maxim resursele dramatice ale violoncelului. Cătălin Crețu merită a fi laudat și pentru inspiratele comentarii video, care transformau ecranul într-un spațiu caleidoscopic, oniric, care compunea, descompunea și recompunea spațiul realității (respectiv scena, interpretii și operele vizuale folosite ca material) în forme fantastice și cioburi cinetice. M-a impresionat în mod deosebit viziunea alb-negru a unei păduri-miraj din partea a II-a a Trio-ului lui Bohuslav Martinů (1944), o lucrare dacă nu originală, plină de șarm și interpretată cu mare măiestrie de către cei trei interpreți. Mi-aș dori să îi văd mult mai des pe Horia Maxim și pe Mihaela Anica în ipostaze solistice pe scenele românești.

În concluzie, o seară muzicală care a crescut în mod plăcut și care a prea-mulțumit cu siguranță o parte a publicului InnerSound. De ce nu, apropierea de "nou" (în măsura în care mai putem vorbi de ceva cu adevărat "nou") este de multe ori mai eficientă folosind metoda lui Mary Poppins, "just a spoonful of sugar makes the medicine go down". Luptăm cu toate armele. Iar organizatorii InnerSound merită toată admirația.

Diana ROTARU

InnerSound ziua 4 - Cvartetul Arcadia | SiGRÚN

În seara de 31 septembrie s-a întâmplat să ajung mai devreme la concertele de la Teatrul Apollo111. Odată aflată în sală am putut asista la momentele de repetiție ale **cvartetului ARCADIA**, ce urma să interpreteze, începând cu ora 19:30, programul compus din lucrările *Vivarta* (Doina Rotaru), *Sheroes* (Sabina Ulubeanu) și *Cvartet de coarde op.10 în sol minor* (Claude Debussy). Complet frapată de ce auzeam, regretam

profund că nu am făcut vreo *campanie* imposibilă de a convinge personal *fiecare persoană pe care o cunosc* să se deplaseze aici.

Trebuie să spun că îmi exprim compasiunea către cei ce nu au fost prezenți la acest concert: nu doar pentru că muzica a fost accesibilă aproape oricui, dar tot demersul a fost la superlativ, o spun cu toată încrederea. Să fiu acolo a fost o reală experiență, atât datorită muzicii impresionante, a interpretării impecabile, cât și a calității sunetului: ce auzeam nu părea real, o perfecțiune sonoră cum nu mi-a mai fost dat să aud... dar voi reveni asupra acestui aspect mai târziu.

Cvartetul Arcadia, ce îi are în componență pe Ana Török - vioară, Răsvan Dumitru - vioară, Traian Boală -

Cvartetul Arcadia

violă, Zsolt Török - violoncel, s-a născut la Cluj și a susținut concerte în toată lumea, fiind „laureat al unor foarte importante competiții internaționale de muzică de cameră”.

Vivarta. Muzica începe cu un ison-unison unduit, din care se desprind mici accente-apogiaturi de o secundă mare ascendentă ce se întoarce în valul-mamă. Materia e teribil de organică, cu un traseu ce se ramifică treptat într-o suprapunere de paliere și de glasuri: atinge noi culmi ale clarității și ale luminozității, într-o eterofonie cu o puternică expresie arhaică. Se remarcă discursul *doinit* - o componentă ce se regăsește în mod consecvent în muzica **Doinei Rotaru**, fiind unul din elementele ce îi dau recognoscibilitate (un nume predestinat, am putea spune...). Începuturile meditative sunt transformate alchimic în forțe noi, ce reliefează zbuciumul din interiorul muzicii, culminând, în prima secțiune, cu o aglomerare întreruptă brusc. O a doua secțiune se naște, cu violoncelul singular, în note lungi, susținute, atacate cu convingere, într-un registru foarte grav: unul din aspectele deosebite ale acestei lucrări este acordajul violoncelului, cu o cvartă mai jos. Registrul grav primește fiorii viorilor, ce lansează accentuate gesturi descendente în glissando, impresionante, ca niște vaiete - conturând mai clar peisajul arhaic. Densitatea este redusă la minim, fiind acum explorat registrul mediu-înalt (o putem considera o a treia secțiune). Fluxul ritmic se potolește, iar respirației din registrul mediu îi sunt suprapuse, în acut, gesturi fulgurante, ce amintesc de niște pescăruși, apoi sunt sugerate (pentru prima dată) contururi melodice - dar pe fundal. Materia, în întregime, se află într-o continuă mișcare și transformare: de la început până la final materialul sonor pare o entitate singulară, compactă, ca un vas de lut ce tocmai se află în

mişcare și continuă modelare la roata olarului... Aliajul instrumental este realizat cu un meșteșug impecabil, uluindu-mă în fiecare moment; construcția e desăvârșită; acestea sunt încununate cu expresivitatea și emoția pe care compozitoarea le deține în mod autentic.

Revin la perfecțiunea menționată anterior - mi se părea, sincer, fantastic ce auzeam și nu îmi dădeam seama de „vinovatul” principal, dar cred că secretul constă tocmai în îmbinarea armonioasă a tuturor factorilor participanți la rezultatul sonic final: în mod evident, interpreții, în primul rând: aflați la un înalt grad de măiestrie, atât individual cât și împreună, construind un organism întreg și perfect armonizat; apoi, în al doilea rând, instrumentele în sine îmi păreau de o nemaiauzită calitate (sau nu am mai auzit live, cel puțin), cu cel mai curat și mai plin sunet (sigur că interpreții au și aici un merit); în al treilea rând, acustica sălii: deși nu e un domeniu în care să fiu expertă, mă gândesc că în calitate de muzician pot avea o impresie cât de cât validă, iar în cazul de față acustica mi s-a părut ofertantă și ireproșabilă; în al patrulea rând... ca în orice rețetă memorabilă, un ingredient secret: amplificarea. Sincere felicitări celui responsabil; adevărata ei valoare s-a arătat în momentul în care nici nu știam că ea există!... O pot numi cea mai fină amplificare pe care am auzit-o vreodată, abia observabilă, împlinind sunetul care te cuprindea... Mă gândeam că rolul microfoanelor e pentru a înregistra piesele interpretate și am pus sunetul impecabil pe seama acusticii sălii. Adevărata lor funcție mi-a fost dezvăluită abia în clipa în care unul din interpreți a atins cu arcușul unul din microfoane! Există și un al cincilea factor: compozitorul. Totuși, deși muzica interpretată a fost (sincer) la cel mai înalt nivel, îndrăznesc să

Nu m-aș fi gândit că tensiunea (sau suspansul) se poate obține dintr-un sunet repetat lent, singular, în acut, în nuanță scăzută, *pufoasă*, dar asta s-a întâmplat în începuturile piesei *Sheroes*. O lucrare ce m-a ținut cu sufletul la gură, căci înfățișa ceva interesant și plin de culoare la fiecare cotitură.

Peste această pedală ce traversează în întregime prima secțiune - o pedală deopotrivă delicată dar nu și fragilă, puternică prin perseverența și convingerea ei - intervin mici gesturi (aproape *șoptite*) ale celorlalte instrumente, ici-colo, întâi dispersat, apoi din ce în ce mai coagulat (mici punctări în pizzicato, sugestii motivice), alipindu-se treptat vocii pedalei, pentru un moment motivic, (aproape) în unison ritmic și cu o expresie mai decisivă - prin semi-transparenta armonică se întrevăd sonorități baroce. Se revine deîndată. Preia inițiativa un violoncel aproape tematic, dramatic, anunțând o nouă secțiune, care se lansează cu adevărat odată cu ostinato-ul foarte ritmic și pregnant realizat de violoncel și de violă, cu un motiv repetitiv în ritm aksak, timp în care viorile preiau materialul motivic de mai devreme, comentând cu gesturi clare, ca niște flăcări în glissande - atât aceste gesturi cât și momentele eterofonice instaurează senzația de unitate a programului, în percepția ascultătorului fiind ecouri din lucrarea anterioară (cu siguranță neintenționat). Secțiunea se întrerupe mai repede decât mi-aș fi dorit, pentru a explora o zonă similară cu cea de început, a unui suspans timid, acum tratat puțin diferit - pare un moment de tranziție, spre pasaje cu mai multă claritate melodică; acestea se vor dovedi sugestii sau încercări; se ajunge la altă secțiune condusă de o pregnantă pedală ostinată, de data asta în registrul mediu, cu o ritmată cvintă perfectă. Pe nevăzute se topește în oglindirea începutului, întreaga construcție având o anumită simetrie. O lucrare expresivă și captivantă.

foto: Vlad Catană

cred despre Cvartetul Arcadia că poate face *muzică* din orice ar interpreta.

Într-un cotlon întunecat al unui teatru la subsol: aici se întâmplă Arta. Cu o mână de oameni însetați de nou, de autentic, de cultură; marcați de curiozitate intelectuală și de a descoperi noi valențe ale spiritului propriu, ei sunt norocoși, îndrăznesc să spun chiar *binecuvântații* - care au oportunitatea să asiste la astfel de momente unice. Adevărate, nu contrafăcute. Aduse pe lume cu multă dedicație, profesionalism, creativitate și suflet.

Sheroes. Eroine. Sabina Ulubeanu e unul din acei compozitori pe care îi urmăresc cu interes, bucurându-mă în mod deosebit când descopăr că au scris o nouă lucrare ce urmează să fie interpretată, curioasă de noile teritorii sonore din a căror explorare solitară s-au întors.

Cel din urmă cvartet îi aparține lui **Debussy** (fiind, de altfel, singurul său cvartet), un compozitor care ar merita să fie cântat puțin mai mult - pe meleagurile noastre, cel puțin -, în opinia mea. Un compozitor vizionar, acesta a depășit barierele armoniei clasice, fiind în căutare de sonorități noi. Văd în muzica sa - deși acum atât de familiară și de clară nouă - un bun început de drum *inițiativ* oricui dorește să se apropie de muzica *contemporană* (sigur, e doar începutul...)

Interpretarea a fost - cum altfel - impecabilă, din nou trebuie să remarc unitatea atât de compactă, organismul incredibil de încheșat al cvartetului Arcadia, atât în interpretare cât și în calitatea desăvârșită a sunetului. Lucrarea impresionistului Debussy nu a făcut deloc notă discordantă cu restul programului, lucrările au fost foarte potrivit alese. În urma unor îndelungi aplauze, cvartetul s-a întors pentru un simpatic bis: „Miniatură” de Răzvan Metea, o piesă încărcată cu o energie contagioasă (datorată atât muzicii - ritmate aksak - cât și bucuriei cu care interpreții o cântau), cu o puternică origine în muzicile tradiționale românești.

Întuneric. Pe o masă, trei hortensii roz așezate vertical, înfipte în ceva misterios. Își face apariția o ființă parcă din altă dimensiune, îmbrăcată în alb, cu un fel de geacă din plastic transparent, ale cărei multe cute reflectau în verde orice lumină le atinge; în cea de-a doua parte a seriei de concert am cunoscut-o cu toții pe cântăreața islandeză **SiGRÚN**. Ca o *zână extraterestră* a început să cânte la... flori. Cu ajutorul tehnologiei (respectiv al senzorilor, probabil)

hortensiile deveneau sensibile la atingere, fiecare generând alt sunet. O imagine simpatică, inedită și, în felul ei, poetică.

Din cu totul altă zonă muzicală (oare?), SiGRÚN abordează un soi de *pop* necomercial, îmbinând sunete și ritmuri (*beat-uri industriale*) electronice cu melodii vocale.

Un glas provenind vădit de pe tărâmurile nordice (timbralitatea – și pronunția – amintind mult de Björk, cunoscuta artistă islandeză – alături de care a împărțit scena, alte nume importante în aceeași situație fiind islandezii de la Sigur Rós și englezii de la Florence+the machine), aerat dar clar, rotund și puternic: pentru vocea, prezența și muzica ei sala părea prea mică și prea întunecoasă... Dar tocmai aceste trei elemente ne-au *ridicat* cumva deasupra contextului și ne-au transportat peste munți, peste spații largi, deschise; chipul ei pur și reflexiile verzei (de pe haină), ce aminteau de aurora boreală, luminau spațiul îndeajuns.

Am avut parte de sonorități electronice moderne îmbinate cu surprize, momente mai energice sau mai atmosferice (și îmbinări ale acestora), ritmuri imprezvizibile învăluite de o voce impresionantă, ale cărei melodii *simple* nu duceau la un rezultat *simplist*, poate tocmai datorită unui puternic spirit arhaic și atemporal deopotrivă – de altfel motivul principal pentru care și acest moment a fost potrivit în contextul programului celei de-a patra seri de concerte din festival. Să cânti simplu, de bucurie. De trăire.

Încărcată de o luminozitate curată, e greu ca muzica lui SiGRÚN să nu te cucerească de o auzi pe viu, pe de o parte datorită vocii atât de captivante, care nu are nevoie de mult pentru a străluci (și ale cărei melodii, ecouri și lansări melodice te stimulează teribil: mi se pare aproape imposibil să pleci de la concertele ei fără să-ți vină să fredonezi – bine, de fapt să cânti cu toată suflarea -, și nu neapărat pentru că ți-a rămas muzica în memorie, ci pentru simpla bucurie de a *glăsu*), pe de altă parte prin infuzia de imprezvizibil pe care o aduce prin texturile și punctările electronice, fără să urmărească o formă sau o formulă standard; peste toate, cred că adeverește spusele lui Schoenberg: „Se mai poate scrie destulă muzică bună în Do major”.

Irina VESA

“InnerSound” – o lume aparte

O lume în extensie, în descoperire; ...se dovedește a fi acest eveniment bianual, semnificativ desfășurat sub emblema **InnerSound**. Se doresc a fi cercetate, a fi fructificate, zonele limitrofe ale diferitelor arte, teritorii tangente mai greu accesibile publicului larg, zone ce se dovedesc a fi creative și care, la rândul lor, pot determina revelații absolut uimitoare.

Recunosc, personal am fost sedus în a mă apropia de acest eveniment; ...dat fiind, pe de-o parte, entuziasmul organizatorului principal, un fervent animator al acestor evenimente festivaliere, și, pe de alta, participarea Cvartetului clujean **Arcadia**, cea mai importantă, în acest moment, formație de acest fel de la noi. Sunt muzicieni de impresionantă dăruire profesională, de o excelentă circulație internațională actuală. În al treilea, dar nu în ultimul rând am fost atras de structura însăși, aparte, a programului de concert. Celebrul *Cvartet* de Debussy, compus cu peste un secol în urmă, a fost temeinic poziționat în compania a două

lucrări cvartetistice ce aparțin repertoriului românesc actual; sunt două mișcări de cvartet ce probează perenitatea absolută a formulei instrumentale a acestei formații, lucrări semnate de un maestru de talia compozitoarei Doina Rotaru, anume Cvartetul *Vivarta* și lucrarea unui tânăr maestru, Cvartetul *Sheroes* semnat de compozitoarea Sabina Ulubeanu, principalul organizator al evenimentelor muzicale ale Festivalului. Sunt în adevăr teritorii ce aparțin stilistic unei zone ce se delimitează de evoluția post-expresionistă a unei bune părți a muzicii sfârșitului de secol XX, a începutului acestui secol. Impresionismul de îndepărtată sorginte debussyistă poate fi recunoscut în lucrarea Sabine Ulubeanu prin juxtapunerea zonelor de evoluție tematică și nontematică, în conturarea unui tematism ce aparține unei zone a comunicării directe, puternic sugestive, inspirat în anume sens de un anume spirit al muzicii tradiționale; iar unitatea întregului se definește prin echilibrul acestor definiții deloc contrastante dar evidente. În cu totul alt sens, mișcarea de cvartet *Vivarta* a compozitoarei Doinei Rotaru definește o

lume a unei evoluții crescute din interiorul unui spirit interogativ, intens tensionat. Concepută cu aproape un deceniu în urmă, în anul 2009, lucrarea marchează o orientare aparte în creația compozitoarei, de la extazul liric-meditativ de orientare poetic impresionistă spre datele unei implicări dramatice de acută vehemență a expresiei. Admirabilă rămâne în acest caz măiestria cu care este elaborată, cu care este dezvoltată scriitura cvartetistică drept exemplu actual privind resursele inepuizabile ale formației. "Zona Imaginarium", "Cine-Concert", "Silent film night", "Live electronics", procesarea în timp real a sunetului de pian preparat, concerte camerale, video, artă participativă sesținută cu ajutorul publicului, prezentări de concepte noi, de proiecte de cercetare, o angajantă competiție de muzică electronică semnificativ intitulată "100 de ani de sunete românești", invitați, mulți invitați și multe proiecte... unele în desfășurare! Acesta este peisajul sonor virtual și real al acestui ofertant festival al tinerilor muzicieni, al tinerilor artiști care caută, care se caută, care se regăsesc... Este o deschidere spre lumea nonconformistă a culturii ce se dorește a fi o alternativă față de conceptul de muzică academică și contemporană. Este un demers realizat în baza unui spirit larg participativ, cu ajutorul Universității bucureștene de muzică, a Centrului său de muzică electroacustică, a AFCN, a Institutului Cultural Român, a Institutului Francez, a Primăriei Capitalei... Căci, când sunt mulți lucrarea crește! Iar InnerSound este un concept festivalier aflat în deplină desfășurare.

Dumitru AVAKIAN